

Doelpubliek: kinderen met volwassenen in bubbel **zonder gids**.

Handleiding

Dit pdf-document in A4-formaat kan u zowel online lezen als afdrukken.

De pdf-versie voor volwassenen staat ook al op www.topa.be

Zo snel mogelijk wordt daaraan toegevoegd:

- ❖ Deze versie voor jongeren maar dan als vlot afdrukbaar pdf-document in A5-boekje formaat.
 - *(op scherm visueel in wanorde)*
 - Afdrukken op A4, dubbelzijdig “langs de korte zijde”, dubbelvouwen, en het boekje is klaar.
- ❖ De versie voor volwassenen in een reeks pagina's op deze website.
- ❖ Een interactieve kaart van Antwerpen waarop u zelf uw parcours kan uitstippelen en volgen. Handig voor op stap met uw telefoon in de hand.

Parcours

De historische binnenstad (Eiermarkt, Hendrik Conscienceplein, Grote Markt, Vrijdagmarkt, Lange Gasthuisstraat. **(de drukte van de Meir, Groenplaats en ‘Vogelenmarkt’ wordt vermeden)**)

Er is een start- en een eindpunt aangegeven; respectievelijk Boerentoren en Museum Maagdenhuis.

Je kan de wandeling evenzeer opvatten als een lus, waar je aanpikt naar believen.

AANKNOPINGSPUNTEN

‘Maria met Kind’ op de Boerentoren (Schoenmarkt 3)

Eiermarkt x Sudermanstraat: een vrolijk Mariabeeld

Hendrik Conscienceplein, Sint-Carolus Borromeuskerk (open 10-12.30; 14-16u; ma-za)

Grote Markt: Mariabeelden: typisch voor Antwerpen

Een feeëriek decor dankzij de kerstverlichting

Handschoenmarkt de kerststal buiten aan kathedraal

een romantisch kerstverhaal bij het beeld van Nello en Patrache:

Mariabeelden onderweg aanstippen

Hoogstraat, ambachtshuis Timmerlieden: 4 reliëfs *Het leven van Sint-Jozef*

Heilige Geeststraat 23 – Een gevel is eerder bedoeld voor de voorbijgangers dan voor uzelf

Vrijdagmarkt, Museum Plantin-Moretus: de leuze van het intellectuele huis: “Onder leiding van de Ster”

Steenhouwersvest, gevelreliëf *De Vlucht naar Egypte*

Sint-Andriesstraat, Sint-Andrieskerk: een weergaloze actuele kerststal ‘corona-proof’ (open 9-12, 14-18u)

Augustijnenstraat, vitrine: een overdosis **kerst-artikelen.**

Kammenstraat, Sint-Egidius binnenplaats: het bronzen beeld ‘Dakloze Christus’

Lange Gasthuisstraat, Museum Mayer van den Bergh: gevelreliëf *De aanbidding van de Wijzen*

en het middeleeuwse Kerstwiegje !

Maagdenhuis: De soberheid van de kerststal

met **als boodschap** voor rijke dames: **‘verknaal uw geluk nu niet verder door te klagen over wat er niet is’=**

=====

1**Meir, zicht op 'Moeder en Kind' tegen de 'Boerentoren'**

We staan hier aan de 'Boerentoren', de eerste wolkenkrabber van ons land die wel 87,50 meter hoog is. Het is een toren die zo strak is dat je hem zou kunnen nabouwen met legoblokjes. Er zijn ook versieringen aangebracht maar daar moet je goed voor kijken. Kippen, een kalkoen, konijnen en koren. Ja, het was vroeger vooral een 'boerenbank'. Kijk nu toch even omhoog naar de 7de en 8ste verdieping. Daar zie je het grootste en hoogste Mariabeeld van Antwerpen. Maria draagt Jezus op de linkerarm en steunt hem met de rechterhand. De geboorte van Jezus vieren we met Kerstmis. We gaan shoppen, winkelen, zoals hier op de Meir. We spreken ook van 'boodschappen doen'. Maar 'boodschap' kan ook 'bericht' betekenen. Ons kerstverhaal begint eigenlijk met 'een blijde boodschap'.

Het verhaal over de Boodschap

Lang geleden was er eens een vrouw die Maria heette. Ze woonde in een klein stadje Nazareth in Palestina. Op een dag staat er plots een engel in Maria's kamer. Maria schrikt.

De engel spreekt:

Dag Maria, wees niet bang, ik ben Gabriël, de boodschapper van God. Ik kom je iets fijns vertellen. God heeft jou uitgekozen om de moeder te zijn van een heel bijzonder kind.

Maria begrijpt er niets van en ze vraagt:

Maar hoe kan dat?

De engel:

Je zult voor hem zorgen, maar als hij groter wordt, zal hij er zijn voor alle mensen in de wereld. Hij zal zorgen voor liefde en vrede voor alle mensen. Jouw zoon zal Gods eigen Zoon genoemd worden, Maria, je moet hem de naam Jezus geven.

Maria begrijpt dat ze geen vragen hoeft te stellen, God zal voor alles zorgen.

En de engel gaat verder:

Weet je nog dat jouw nicht Elisabeth dacht dat ze nooit kinderen kon krijgen? Nu verwacht ze ook een baby. Bij God is niets onmogelijk

Maria hoeft alleen maar te vertrouwen op God.

Ik ben de dienaar van de Heer.
Ik luister naar zijn wil.

Als de engel weg is gaat ze op zoek naar Jozef, vertelt hem de boodschap. Jozef houdt veel van Maria en ze maken plannen om te trouwen.

Een moeilijke denkvraag

De engel zegt dat Jezus er later zal zijn voor alle mensen en dat is ook zo. Er gebeurt wel iets vreselijks met Jezus. Kijk even terug naar boven op de toren want de kunstenaar heeft ons dit ook al verteld.

Jezus zal de kruisdood sterven.

We gaan onderweg nog veel Mariabeelden ontdekken. Waarom zijn er zoveel in Antwerpen? Dat kom je straks te weten....

2

Eiermarkt – Sudermanstraat 29, een vrolijk Mariabeeld

Bekijken we even dit mooie Mariabeeld. Met haar gouden kroon en scepter zit zij met Jezus aan haar zijde. Het Jezuskindje kijkt lief naar zijn mama maar zegent ondertussen wel alle voorbijgangers.

De linkervoet van Maria staat op een wereldbol met een maansikkel. Haar rechtervoet vertrappelt het kwaad.

Een vraagje

Door welk 'venijnig' dier wordt dit kwaad voorgesteld?

Een giftig groene slang met een appel in zijn bek.

⇒ Sudermanstraat – Korte Nieuwstraat – Sint-Piet en Paulusstraat – het zgn. Jezuïetengat

3

Hendrik Conscienceplein 6 – Om even bij stil te staan ...

Ter gelegenheid van de advent en Kerstmis hangen hier in de pastorie van Sint-Carolus Borromeus enkele **affiches** voor het raam. Kerstmis is het feest van de geboorte van Jezus. Dan 'gaat Hij komen', in het Latijns zegt men: 'adventus'. De advent is dan ook de tijd om in blijde verwachting naar Jezus' geboorte uit te kijken en het Kerstfeest voor te bereiden. De vier kaarsjes staan voor de vier weken voor Kerstmis.

Hier geen vraag; gewoon lezen, of zingen of naar een grappig toneeltje kijken.

Als je deze link aanklikt op je telefoon kan je het adventslied meezingen.

https://youtu.be/aLIYmjV_4ck Vollenhoven, gezinsvieringen: 't Is weer advent

Het is weer zover, *het is weer ADVENT.*
Kijk hoe *het eerste kaarsje* brandt.
Een vuurtje dat loopt, dat maakt ons bekend:
Licht zal er komen, licht in ons land.
Wat een geluk en zing het maar luid:
Lichtje, ga nimmer, ga nimmer meer uit!

Het is weer zover, *het is weer advent.*
Kijk eens, *de tweede KAARS* gaat aan.
Een lied over licht, een lied dat je kent,
Laat het maar horen, hef het maar aan.
Wat een geluk en zing het maar luid:
Lichtje, ga nimmer, ga nimmer meer uit!

Het is weer zover, *het is weer advent.*
Zie ik het goed, doet *drie* het ook?
Ja, drie doet het ook, je raakt al gewend.
Licht van een licht, verga niet in rook.
Wat een GELUK en zing het maar luid:
Lichtje, ga nimmer, ga nimmer meer uit!

Het is weer zover, *het is weer advent.*
Vier wordt een vuur, dag *kaarsje vier*,
En hoe je ook heet en wie je ook bent,
Blijf waar je bent, want *JEZUS* komt hier.
Wat een geluk en zing het maar luid:
LICHTJE, ga nimmer, ga nimmer meer uit!

Hier is de link voor het grappig toneeltje: Zo mag je de adventskrans niet aansteken!

<https://www.youtube.com/watch?v=YFRXAdqiMg0> Vaneigens

4

Sint-Carolus Borromeuskerk, de voorgevel: 'alle zegen komt van boven'

Hendrik Conscienceplein

Ook hier, hoog in de voorgevel van de kerk, houdt Maria ons haar kind Jezus voor. Hij zegent alle voorbijgangers beneden op het plein.' Zegenen' betekent zoveel als 'een (gunstig) voorteken geven', 'een positief teken geven'. Met andere woorden: Jezus wenst je geluk toe. Daar mag je wel eens naar opkijken, niet?

Zie je ook dat, net als op het torengebouw 'de Boerentoren', er boven Hem een (verguld) kruis staat. Jawel, dit 'hangt Hem boven het hoofd'...

5

Sint-Carolus Borromeuskerk - een kerststal om in op te gaan óf om in te kijken

Hendrik Conscienceplein

Toegankelijk december 2020– 3 januari 2021: ma –za, 10-12.30 u. en 14-16.00 u. (Mariakapel gesloten)

Je kan naar de schilderijwisseling komen kijken op Aswoensdag, op Paasmaandag, en enkele dagen voor 15 augustus (Nacht van de Kerken).

Als je in de kerk binnengaat, zie je recht voor je het **hoofdaltaar** met een reusachtig schilderij. Dat schilderij kan in een beurtrol van 4 schilderijen gewisseld worden. Zo krijg je wat variatie om naar te kijken en blijf je wat meer aandachtig. Want zeg nu zelf, al is het de mooiste foto van je vakantie, als je het ganse jaar naar dezelfde foto kijkt, dan kijk je er nauwelijks nog naar.

Als je nu alle vier schilderijen opbergt, dan krijg je een soort **theaterpodium**, waar men vroeger toneel speelde, maar dan wel enkel over Bijbelverhalen of over heiligen. Je kan er ook iets uitbeelden met levensgrote beelden, zoals bij voorbeeld een kerststal. Dat moet dan nogal een decor geweest zijn, want als je weet dat het schilderij hier meer dan 5 meter hoog is, dan besef je misschien dat dit zo hoog is als twee verdiepingen!

De **kerststal die nu** in de kerk staat is heel wat kleiner. Jezus zelf heeft daar geen probleem mee, want is Hij niet gekomen in een echt arme stal in plaats van in een groot chique huis? Het eenvoudige is voor Hem goed genoeg.

6

Grote Markt - typisch Antwerps: de Mariabeelden die u toelachen

Mariabeeld Torfbrug - Mariabeeld Wisselstraat - Mariabeeld stadhuis

Zoek de 3 Mariabeelden die we hier zien op 1 plein zien.

En zoek ook de toren van de kathedraal.

Die grote kerk, de kathedraal, heeft ook haar naam gekregen: Onze-Lieve-Vrouwekathedraal (daarom heet de mooiste en hoogste toren van Antwerpen de Onze-Lieve-Vrouwetoren). Waarom is dat zo?

Maria is **een heilige**, misschien wel de belangrijkste heilige.

Wat is een heilige? Denk aan andere woorden waar 'heil' in zit!

1-) Wanneer men feest, is het vaak om iemand te vieren. Die persoon krijgt extra aandacht en wordt in de bloemetjes gezet. Eerst houdt men een toespraak over die persoon, dan geeft men die een geschenk zoals bij voorbeeld bloemen, en daarna "heft men het glas op die zijn/haar geluk". Weet jij hoe men zo'n drink noemt? ... Een **heildronk**.

'Heil' is een ander woord voor 'geluk'. Een **heilige** is iemand die niet voor zichzelf leeft, maar **altijd wil zorgen voor het geluk van anderen**.

2-) Of denk aan iemand die *ergens* (bv. in een andere stad) 'zijn heil zoekt'. Dit wil zeggen: die persoon is naar daar verhuisd om daar zijn geluk te zoeken.

Zo'n heilige is **iemand om naar op te kijken**: hij/zij is **een voorbeeld of een soort rolmodel** om na te volgen.

Ken jij enkele eigenschappen van Maria die voorbeeldig zijn? En die je zou willen navolgen?

Omdat zo vele mensen wereldwijd echt van Maria houden - of anders gezegd: deze '**vrouw liefhebben**' - heeft ze die **zeer sympathieke bijnaam** gekregen: '**Onze-Lieve-Vrouw**'.

Een heilige staat al wat dichter bij God, en daarom hoopt men ook dat die kan helpen om in tijden van nood bescherming te bieden. Als men zo één heilige uitkiest, spreekt men van een 'beschermheilige' of een 'patroonheilige'. Zo is Maria de patroonheilige van deze kerk.

En omdat de kathedraal de voornaamste kerk van de stad is, werd **Maria** ook **de patroonheilige van Antwerpen**. Daarom staat haar beeld ook in de nis bovenaan in het stadhuis.

Voor vele Antwerpenaren heeft Maria een speciale betekenis. Zij is een soort Moederfiguur. Het grootste feest van Maria is 'Maria-ten-hemel-opneming' (15 augustus). Omdat ze in de Hemel bij God is opgenomen is zij voor ons een 'Hemelse moeder', die ons altijd nabij is.

Die feestdag van 'moeder Maria' werd in Antwerpen dan ook de aanleiding om onze eigen moeders te vieren: Jawel, 15 augustus: **Moederdag** !

Christelijke patroonheiligen vind je bij steden én landen, kerken en kloosters, maar ook bij scholen en ziekenhuizen, Woon-&Zorgcentra en jeugdbewegingen.

7

Grote Markt: een sprookjesachtig decor in kerstverlichting

We staan hier op de Grote Markt. De gevel van ons prachtige stadhuis kunnen we binnenkort terug bewonderen en ook onze Brabo krijgt nu wat minder belangstelling door de rijkversierde kerstboom. Hier gaat het hart van de Antwerpenaar wat sneller kloppen.

Bij deze altijd groene dennenboom (die eigenlijk een spar is) voelen wij ons feestelijk. Hij is het symbool van hoop, want dit groen in de wintertijd doet ons al verlangend uitkijken naar het groen van de lente. Zo'n kerstboom met zijn duizenden lichtjes geeft ons in deze kille wintertijd een warm gevoel. Daarom is 25 december het feest van het licht en juist daarom vieren de christenen dan de geboorte van Jezus.

Jezus is geboren in Bethlehem, al woonde Maria en Jozef in Nazareth. We weten dat *“er in die dagen een besluit kwam van keizer Augustus, dat er een volkstelling moest gehouden worden in heel zijn rijk. Allen gingen op reis, ieder naar zijn eigen stad om zich te laten inschrijven”*. Zo lezen we in de Bijbel (Lc.2:1-7).

Hier op het stadhuis hebben ze ook de gegevens van alle inwoners van Antwerpen.

Nu nog word je ingeschreven en krijg je een rijksregisternummer.

Wat is jouw rijksregisternummer? (het begint met je geboortedatum)

Dat van Jezus zou beginnen met 00.12.25

Geen Kerstmis zonder kerstboom.

Hoe zou jij deze boom versieren?

Ken je het liedje: O, dennenboom?

Hier is een link als je wil meezingen.

<https://youtu.be/aJTaUqNQkCw> O, dennenboom,
instrumentaal

Vaak gaat hier ook de **kerstmarkt** door. **Maar weet jij eigenlijk wel waar het woordje 'kerst' vandaan komt?**

'kerst' = Krist-us. Om het gemakkelijker uit te spreken heeft men de klinker verschoven. In het Engels is het nog duidelijker. **'Christ-mass'**.

8

Handschoenmarkt, echt een eenvoudige kerststal

Aan de Handschoenmarkt ligt de hoofdingang van **de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal**. De eigen kerststal van de kerk daarbinnen is omwille van de Corona slechts op bepaalde uren te bezichtigen. Je kan er een kaarsje gaan branden om je vurigste wensen kracht bij te zetten.

Maar buiten **voor de kerk staat ook een kerststal**. Kom, we gaan daar eens naar kijken.

Lees even dit stukje van ons kerstverhaal.

Het verhaal over de geboorte

Op een dag horen Jozef en Maria dat de keizer die over hun land regeert een nieuwe wet heeft gemaakt.

Jozef zegt tot Maria:

Iedereen moet naar het dorp of de stad waar hij geboren is. Daar moeten alle namen in een boek worden geschreven. Wij zullen dus helemaal naar Betlehem moeten reizen.

Ze pakten wat spulletjes en eten in voor onderweg. Het was een lange reis. Jozef keek bezorgd naar Maria.

Jozef:

Het duurt niet lang meer, Maria, je zult nu gauw kunnen rusten.

Maar wanneer ze in het stadje aankomen is het er vreselijk druk. Zoveel mensen zijn er naar Betlehem gekomen om hun naam te laten inschrijven dat er voor Jozef en Maria geen plaats meer is in de herberg.

De herbergier ziet hoe moe Maria is. Hij zegt:

Ik heb nog wel een stal waar mijn dieren staan, daar mogen jullie wel een plekje zoeken.

Jozef maakt een plekje klaar waar ze kunnen slapen. In de nacht wordt het Jezuskindje geboren. Maria wikkelt het in doeken en legt het in een kribbe, een voederbak voor dieren. Jozef en Maria kijken naar hun baby

Maria zegt fier:

Dit is nu Jezus.

Buiten zingen er engeltjes

Gloria en excelsis deo of Er is een kindeke geboren op aard

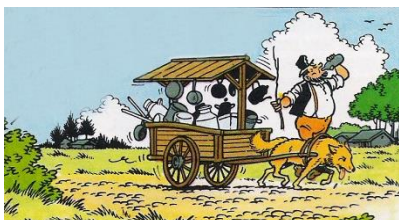
Gaan we nu eens kijken naar de mooie kerststal. De herbergier zegt: "Waar mijn dieren staan." Maar ... vergist hij niet een beetje?

Ra, ra, wat is er mis met deze stal?

Er staat geen ezel bij.

Handschoenmarkt, een romantisch kerstverhaal: *Nello en Patrasche*

Niet ver van deze stal moet je eens op zoek gaan naar dit jongetje. Dat is Nello die daar ligt met zijn hond Patrasche. Dit beeld werd gemaakt door Batist Vermeule, een Gentse kunstenaar en ligt hier al van 2016. Hieronder kan je dit mooi maar triest verhaal in het kort lezen. Het is geschreven door Ouida (Marie-Louise de la Ramée) Ook Willy Vandersteen schreef een strip over Nello en Patrasche: *Het Dreigende Dinges* (201).

Nello en Patrasche

1 Er was eens een hond met een zeer slechte baas. Hij moet een zware kar trekken, (dat moeten de meeste honden in die tijd wel) maar hij krijgt veel stokslagen en geen eten noch drinken. 's Nachts slaapt hij buiten ook als het vriest of hard regent. Op zeker moment kan hij niet meer en blijft voor dood liggen. Zijn baas is woedend omdat hij nu zelf zijn kar moet trekken. Hij maakt hem los van de hondenkar en schopt hem tot in een wei.

2 Gelukkig komt juist die dag Nello, een lieve arme jongen voorbij samen met zijn grootvader Jan. (Jehan Daas) Zij hebben medelijden met de hond die daar halfdood ligt te kreunen. Na lang zeuren mag Nello de hond meenemen naar hun schamele hut, al hebben zij nauwelijks genoeg eten voor zichzelf want zij zijn heel arm. Nello is heel blij en noemt de hond Patrasche.

3 Na enkele dagen is Patrasche gelukkig wat op krachten gekomen en mag hij vanuit Hoboken met opa en Nello mee naar de stad om melk te verkopen. Hij blaft vrolijk en geeft te kennen dat hij die kar gerust wil trekken nu hij bij zo'n lieve vrienden woont. Opa is heel blij want hij heeft zelf bijna geen kracht meer en voelt dat hij niet lang meer zal leven.

4 Enkel maanden later sterft opa en nu is Nello helemaal alleen op de wereld maar heeft hij toch nog zijn trouwe hond.

5 Hij leert ook een lief meisje kennen: Liesje. Zij is de dochter van de molenaar. Die man is wel de rijkste man van heel Hoboken want hij maalt het graan van de hele buurt.

Wat ik nog niet verteld heb is dat Nello heel graag tekent. Als hij iets vindt om op te tekenen dan is hij dolgelukkig. En zo bezorgt Liesje hem potlood en papier. Hij tekent ook Liesje. ... De molenaar is wel niet gelukkig dat zijn dochter met zo'n arme jongen omgaat...

6 En het leven gaat verder. Elke dag gaat Nello naar Antwerpen om melk te bezorgen. Als het even kan wipt hij toch eens die mooie, grote kerk (de kathedraal) binnen en bewondert hij een schilderij van PP Rubens: Maria ten Hemel opgenomen. Hij zou ook graag de andere werken van Rubens zien maar daar hangt een doek voor en alleen tegen betaling kan men die werken bewonderen. Misschien ooit!!

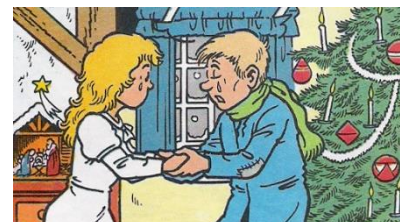

Hij leest ook dat er een tekenwedstrijd wordt uitgeschreven en men daarmee een flinke som geld kan verdienen ...Wie weet...

7 Op zeker dag gebeurt er iets vreselijks: de molen staat in brand... en de molenaar beschuldigt Nello ervan de brand gesticht te hebben. Nello mag daardoor nergens meer melk leveren ... hij is hopeloos.

8 En dan gebeurt er iets gelukkigs in zijn leven ... hij vindt de geldbeugel met een dik pak bankbiljetten die de molenaar verloren is. Als beloning mag hij bij de familie komen wonen maar hij zegt: "Neen ik ga naar Antwerpen. Willen jullie voor Patrasche zorgen want hij is al heel oud." Hij neemt afscheid van Liesje.

9 Door de sneeuw stapt hij naar Antwerpen... het is de dag voor Kerstmis. De uitslag van de tekenwedstrijd wordt bekend gemaakt ... Hij heeft niet gewonnen! Wat nu... geen geld, geen hond meer ... het is kerstavond...

10 Hij weet de kerk binnen te sluipen omdat de koster na de nachtmis een zijdeurtje heeft vergeten af te sluiten en gaat naar de Kruisafneming van Rubens ... maar het is donker ... hij ziet niets. Dan hoort hij trippel, trippel ... Patrasche is hem toch achterna gekomen .. en plots schijnt de maan door het glasraam... en ziet hij het gelaat van Jezus ... nog vandaag zult gij met mij in het paradijs zijn ... en ja Nello sterft die nacht voor het schilderij en de koster vindt hem met Patrasche samen gestorven voor dit schilderij.

Verder via Tempelstraat – Oude Koornmarkt

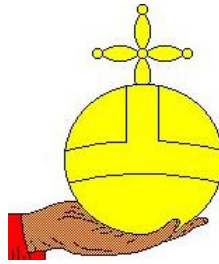
Nu je weet waarom er zoveel Mariabeelden in de stad zijn, gaan we er nog een paar van dichtbij bekijken. Ontdek je waar ze staan?

Mariabeeld Oude Koornmarkt 32, hoek Pelgrimstraat

Even zoeken

Wie draagt deze vergulde rijksappel?

Het Jezuskindje.

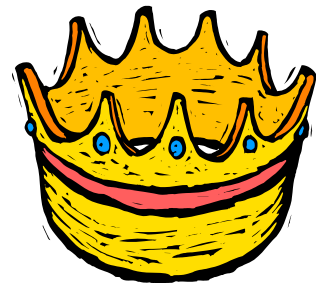
Pelgrimstraat

Reyndersstraat met links, zicht op het Mariabeeld Reyndersstraat 26-28, hoek Leeuwenstraat

Zoek het verschil

Welk verschil is er tussen deze kroon en die van Maria?

De kroon van Maria heeft een kruisje.

We volgen de Reyndersstraat naar rechts, richting Hoogstraat.

10

Hoogstraat, de ster van Bethlehem

We kijken recht op – jawel - het **Mariabeeld Hoogstraat 62, hoek Vlasmarkt 36-38**.
Let op de frivole kwastjes die als tintelende belletjes de fiere Moeder alle eer geven.

Vraagje: Heeft Maria hier een scepter vast?

Neen

Kerstverlichting

In zo'n lange, kaarsrechte, maar smalle winkelstraat als deze zorgt de kerstverlichting voor een apart feeëriek effect. Elke lichtguirlandes wordt bekroond door een 'ster van Bethlehem'. Die herken je aan ... de 5 punten. In het geboorteverhaal van Jezus is er sprake van de Wijzen uit het Oosten die de ster tot in Bethlehem volgen. Zo wordt deze ster het symbool van Christus, 'het Licht van de wereld'. Om deze ster van christelijke pluimage te onderscheiden van de zeshoekige joodse Davidsster hebben de christenen geopteerd om er een vijfhoekige ster van te maken.

11**Hoogstraat 62, ambachtshuis van de Timmerlieden: een mini-stripverhaal over Sint-Jozef**

Het hoekhuis van de Hoogstraat met de Stoofstraat, genaamd 'den Peerboom' of 'den Peirboom', was vanaf 1612 het ambachtshuis van de timmerlieden en vanaf 1735 van de schrijnwerkers.

Op de voorgevel tonen vier reliëfs, afgebeeld door gestileerde lelies, taferelen uit het leven van Sint-Jozef, patroonheilige van de timmerlieden.

De taferelen stellen in volgorde (van links naar rechts) voor:

'Het huwelijk van Maria en Jozef'

'De 'Vlucht naar Egypte'

Deze 2 verhalen horen en zien we wat verder op onze wandeling.

'De Terugkeer uit Egypte'

Zoek zelf een titel bij dit 4de tafereel:

Jezus in het timmeratelier van vader Jozef

12

Heilige Geeststraat 23 – Een gevel is eerder bedoeld voor de voorbijgangers dan voor uzelf

Dit huis heeft zijn naam gegeven aan deze straat, de Heilige Geeststraat.

De duif is het symbool, het beeld voor de Heilige Geest.

Zoek op de gevel de afbeelding van een duif.

Wat staat er op de tekst ernaast?

Jawel, “Dit huis heet: den Heiligen Geest”.

Kijk eens naar de vensters op de verdieping!

Vraag:

Wat stellen deze prenten samen met de tekst voor?

Vier afbeeldingen die het kerstverhaal uitbeelden.

13**Museum Plantin-Moretus: “Onder leiding van de Ster”**

Vrijdagmarkt

Wist je dat

- dit museum Unesco-werelderfgoed is?
- je in dit museum de oudste drukpersen ter wereld vindt?
- Plantin de stamvader is van negen generaties die hier zullen wonen en werken?
- er in elke generatie van die familie wel iemand Balthasar en Gaspar heette?
- Balthasar Moretus, de kleinzoon van Plantin een wapenschild had met een driekoningenster?
- ‘Stella duce’ daarbij de lijfspreuk (leuze, motto) was?

Twee vraagjes

Maar wie weet wat “Stella duce” betekent?

A Onder leiding van de ster / geleid door de ster.

B Zachte ster.

C Klein pintje van een gekend biermerk.

Geleid door de ster

Over welke ster gaat het hier, denk je? Inderdaad, die komt uit het kerstverhaal, meer bepaald uit het verhaal van ‘de Wijzen uit het Oosten’ (die later “ de Drie Koningen” werden genoemd). **De ster leidt** hen tot op de plek waar de pasgeboren Jezus zich bevindt (Mt.2:9).

De Wijzen zijn geleerden die veel weten over de sterren. Iemand die veel kennis heeft, is ‘slim’ en mag zeker mee doen aan de quiz ‘De slimste mens’. Maar het is niet omdat je ‘slim’ bent, dat je daarom ‘wijs’ bent. Een wijze heeft inzicht en weet veel over het leven in het algemeen. Hij weet wat belangrijk is, wat een mens gelukkig maakt, hoe je het onderscheid maakt tussen goed en kwaad, hoe je gemakkelijker de beste keuzes kan maken, waar je rekening mee moet houden, hoe je best de gevolgen later inschat... De ster leidt de Wijzen naar Jezus die als geen ander échte levenswijsheid aanbiedt.

Omdat de familie Moretus die veel geleerde boeken drukt, ook diep christelijk is, kiezen zij als voornaam van hun zonen bij voorkeur de namen van de Wijzen uit het kerstverhaal. Ze hopen dat hun zonen niet alleen ‘slim’, maar ook ‘wijs’ zullen worden. Balthasar en Gaspar zijn de namen van twee van de drie koningen, die het meest voorkomen.

In sommige generaties kwam ook nog de naam van de derde koning voor. Wie weet zijn naam?

Melchior

Lees even dit stukje van ons kerstverhaal.

Het verhaal over de Wijzen

Maria en Jozef blijven nog een tijdje in Bethlehem. Op een dag komen drie voorname geleerden uit een ver land.

Ze zeggen:

We hebben een lange reis gemaakt om de kleine koning te zien.

Jozef vraagt:

Maar hoe weten jullie dat er een baby geboren is?

De Wijzen antwoorden:

We zagen een schitterende ster aan de hemel staan. In onze boeken lazen wij dat de ster ons naar een kind zou brengen, dat later koning zal worden. Dus volgden we deze ster en hier bleef ze staan. Hier zijn we aangekomen.

De wijze mannen hebben prachtige geschenken meegebracht: mirre, wierook en goud. Ze knielen voor het kindje.

14**Steenhouwersvest 31 - Ook zo gehaast als zij?**

Dat is een verrassing, dit moeten we eens van dichterbij gaan bekijken. Bekijk het niet te haastig. De mensen op de prent hebben al haast genoeg.

Vertel eens: 'Wat zie je op deze gevelsteen?'

... ..

Maria en Jozef en de baby moeten vluchten. Zij willen ontsnappen aan de bloeddorstige koning Herodes. Uit schrik van zijn troon gedreven te worden, liet hij, zo lezen we in het Bijbelverhaal, alle kinderen in Bethlehem tot 2 jaar vermoorden om de eventuele nieuwe koning die uit hen zou geboren zijn, voortijdig uit te schakelen. Jozef wordt in een droom gewaarschuwd om samen met vrouw en Kind naar Egypte te vluchten (Mt. 2:13-14).

Lees even dit stukje van ons kerstverhaal.

Het verhaal van de Vlucht

Ondertussen heeft een slechte koning Herodes ook van het koningskind gehoord. Hij stuurt soldaten naar Bethlehem om het kindje dood te maken. Gelukkig wordt Jozef 's nachts door een engel gewaarschuwd en kan hij naar Egypte vluchten met Maria en Jezus. Als de boze koning Herodes doodgaat, (keren ze weer)kunnen ze eindelijk terug naar Nazareth.

De engel sprak tot Jozef en Maria:

De boze koning Herodes is op zoek naar het kindje, om het te doden. Jullie moeten onmiddellijk vluchten naar Egypte. Blijf daar tot het weer veilig is en Herodes gestorven is.

Jozef:

Kom Maria we moeten vluchten.

Wat zie je op dit reliëf?

We zien hier hoe Jozef zich met zijn gezin gepakt en gezakt, uit Israël weg haast in de hoop op een veilig bestaan. Jozef gaat voorop en leidt de ezel. Omdat hij ook ginds in Egypte voor de broodwinning van zijn gezin wil instaan, draagt de kranige timmerman over zijn schouder een stevige houtzaag waaraan nog een korf met ander alaam hangt. Je herkent een hamer en een winkelhaak. Begaan als hij is met zijn gezin, kijkt de vader bezorgd om naar vrouw en Kind. Net als haar echtgenoot zijn hoofd met een hoed bedekt, beschermt Maria zich met een hoofddoek tegen de brandende zon. Gehuld in een mantel, zit zij in amazonehouding op de ezel. Het gebakerde of ingebusselde Christuskind houdt ze op de schoot.

Een gebed ter bezinning

*Goede God,
wat zouden we graag willen dat het overal vrede is,
en voor elk kind wensen we een veilig thuis.
Maar zelf Jezus moest op de vlucht,
zijn vader en moeder brachten Hem in veiligheid.
God wij bidden U voor alle mensen die nu op de vlucht zijn.
Voor alle kinderen die niet in hun eigen land kunnen opgroeien
omdat het daar oorlog is, en gevaarlijk.
Of omdat er niet genoeg te eten is voor iedereen.
Dat ze veilig mogen zijn in ons land,
en dat wij gastvrije mensen zijn
bij wie mensen in nood altijd welkom zijn.
Amen*

15

Mariabeeld Steenhouwersvest x Korte Ridderstraat

Een denkvraagje: Waarom past de Europese vlag bij dit Mariabeeld?

Het blauwe baldakijn heeft ook 12 gouden sterren.

Lange Ridderstraat 71 – Een bekende roman van Willem Elsschot speelt zich hier af: Het Dwaallicht, gebaseerd op het verhaal van de Wijzen uit het Oosten. De Ster wordt een 'Dwaallicht' en Maria heet 'Maria van Dam'.

16**Sint-Andrieskerk - Kersttaferelen**

Sint-Andriesstraat - Waaistraat

met rally kinderen –

We kunnen hier heel het kerstverhaal vertellen maar hier willen we over het bezoek hebben.

Maria kreeg de boodschap van de engel Gabriël dat zij de moeder van Jezus zou worden. Wel haar nicht Elisabeth ging ook een kindje krijgen. 'Johannes' ging men het noemen.

Maria ging op bezoek, op visite, bij Elisabeth.

Ga eens naar **het derde glasraam in de zuidbeuk**. Daar vind je een afbeelding van dit bezoek.

Lees even dit stukje van ons kerstverhaal.

Het verhaal van het bezoek

Maria verneemt dat ook haar nicht Elisabeth zwanger is. Zij gaat op weg om haar te bezoeken. Zij gaat het huis van Zacharias, de man van Elisabeth binnen.

Elisabeth zegt vol vreugde:

*Wees gegroet, Maria, vol van genade, de Heer is met U,
en gezegend is de vrucht van uw schoot.*

Maria antwoordt:

*Ja, nu looft en prijst mijn ziel de Heer, mijn
hart jubelt van vreugde.*

Zij zijn beiden zo blij dat ze in verwachting zijn.

Maria blijft een tijdje bij Elisabeth, Elisabeth krijgt een zoon en zal hem Johannes noemen, Hij zal aan de mensen vertellen over Jezus komst en hij zal Jezus ook dopen.

Geen vraag hier maar wie wil en tijd heeft kan aan de balie vragen naar de rally over het kerstverhaal. Zij zullen je graag een woordje uitleg geven.

17

Sint-Andrieskerk – Kerststal en Kerstmis

Sint-Andriesstraat - Waaistraat

Allereerst is er de **adventskrans** om Kerstmis voor te bereiden (zie uitleg bij **3. Hendrik Conscienceplein**).

Ook dit jaar is de **kerststal** actueel. Vorig jaar zag je er het brandend asielcentrum van Bilzen en een bijna afgebrande stal van Bethlehem, maar nu speelt de kerststal in op ... ? (je mag driemaal raden).

De pasgeboren **Jezus** ligt er achter plexiglas, de herders en de Wijzen, telkens in bubbel, dragen een mondmasker.

De **herders** vragen met een lege brooddoos onze aandacht voor de 10 % van onze eigen bevolking die de spreekwoordelijke eindjes moeilijk aan elkaar kan knopen.

De geschenken van de **Wijzen** zijn wel erg nuttig.

De **eerste** biedt sociale vaardigheden aan in de vorm van een doosje extra mondmaskers en een meetlat die attendeert op 1,50 m sociale afstand, gecombineerd met extra sociale communicatie via gsm en tablet.

De **tweede** Wijze biedt – jawel – een kersstalletje aan: kwestie van in een tijd met minder gestrikte pakjes onder de kerstboom, wat meer aandacht te besteden aan inkeer en bezinning. En waarom niet, zeker nu we niet naar de Mis van kerstmis kunnen, terug eens (samen) huisliturgie beleven? Sint-Franciscus achterna: biddend bij de kerststal.

En de **derde** – wat had u gedacht? – staat voor de wetenschap die met het zo gegeerde vaccin komt aandragen: het grote geschenk voor 2021, hopelijk voor alle bewoners van deze planeet zonder (financieel) onderscheid.

In deze kerk moeten we toch even binnengaan om de uitzonderlijke kerststal te gaan bewonderen. Dit jaar weer geactualiseerd naar aanleiding van deze coronatijd.

Eerst nog **Het verhaal van de herders**

De engel spreekt:

Schrik niet, herders. Ik kom jullie goed nieuws vertellen.

De **herders**, die nog nooit zo iets hebben meegemaakt, zijn verbaasd, maar ze luisteren.

De engel vervolgt:

Er is een heel bijzonder Kind geboren in Bethlehem, een Kindje dat vrede zal brengen in de wereld. Het is geboren in een stal. Een grote ster zal jullie de weg wijzen.

Ineens staan er heel veel engelen. Het hele veld wordt verlicht.

De **herders** zijn verbaasd, zeker wanneer het hele **engelenkoor** nog eens begint te zingen:

Er is een kindeke geboren op aard.

Wanneer de engelen zijn verdwenen gaan ze op pad. En in de stal vinden ze het Kindje Jezus.

Tips om je te helpen goed te kijken

- Zoek de herders met de brooddoos.
- Zoek de Wijze met het gouden hartje van de warmste week.
- Zoek de Wijze met de kerststal.
- Zoek de Wijze die het vaccin bij heeft.

Met oortjes in kan je nu naar mooie kerstliedjes luisteren met volgende links:

<https://www.youtube.com/watch?v=PkcVLND00mo&list=RDhVI-auF1Xbl&index=2>

Herders Hij is geboren Herman Van Veen

<https://www.youtube.com/watch?v=Li2jyhMhmjw&list=RDhVI-auF1Xbl&index=6>

Hoe leit dit kindeke Herman Van Veen

<https://www.youtube.com/watch?v=wR6ReE5T-IE&list=RDhVI-auF1Xbl&index=11>

Gloria in Excelsis Deo Herman Van Veen

https://www.youtube.com/watch?v=_ceyYENbGcM&list=RD_ceyYENbGcM&start_radio=1

Stille nacht Herman Van Veen

<https://www.youtube.com/watch?v=M5vW53-qP6g>

Stille Nacht Stef Bos

<https://www.youtube.com/watch?v=AlFnQxZ0Mak> *Stille Nacht* André Rieu

Vraagje: Welk geschenk zou jij meebrengen voor het Jezuskind?

16

Augustijnenstraat - Sla de (kerst)bal niet mis !

Zoek zoveel mogelijk woorden die beginnen met kerst.

Vind je ze in een vitrine in deze straat terug?

Een vitrine toont enkel van de tientallen 'kerst'-objecten, gaande van kerst-boom, kerst-bal, kerst-slinger, kerst-man, over kerst-menu, kerst-kalkoen, kerst-pudding, tot kerst-cadeau, kerst-markt en kerst-shoppen.

Maar waar is de kerst-stal gebleven?

Bedolven onder zo vele kerst-pakjes onder de kerst-boom misschien?

Totaal ondergesneeuwd onder ...?

Kerst-mis: is er iets 'mis' met 'Kerst'?

Wist je dat 'Kerst' een vervorming is van 'Kristus'?

Dat 'kerste-kind' niet op de eerste plaats als een flauwerik geïnterpreteerd wordt, maar dat het echte Kerst-kind het pasgeboren Kristuskindje is?

Om de (kerst)bal niet langer mis te slaan ...

⇒ Nationalestraat – Theodoor van Rijswijkplaats - IJzeren Waag -

17

Kammenstraat 51, inkomsteeg, Sint-Egidiusgemeenschap: “Homeless Jesus” of ‘Dakloze Jezus’

Ga door de monumentale ingangspoort en zoek dit beeld.

Wat zie je?

Waarom zou dit standbeeld nu juist hier staan?

Jezus kwam ter wereld als een kind voor wie geen plaats was in de herberg. Dat is de realiteit van zoveel mensen ook in onze stad.

In Antwerpen wonen kinderen, ouderen, daklozen, nieuwkomers, vluchtelingen, mensen met een beperking die het niet makkelijk hebben.

Hier in deze gebouwen werkt de Gemeenschap van Sant'Egidio die dak- en thuislozen helpt, onder meer met het restaurant voor dak- en thuislozen Kamiano dat in dit gebouw gevestigd is.

En Sant'Egidio helpt ook kinderen met hun schoolwerk in de School van Vrede.

18**Museum Mayer van den Bergh, de Drie Koningen 'uit Keulen'**

Lange Gasthuisstraat 19

Mama Henriëtte Van den Bergh liet dit museum bouwen naast het woonhuis van de familie voor haar zoon Fritz Mayer. Kijk eens even boven de deur.

Twee vraagjes

Wat zie je?

Drie wijzen op bezoek bij Jezus.

Weet je nog hoe de drie wijzen heten?

Is het een schilderij?

Is het een beeldhouwwerk?

Is het een reliëf?

Het is een reliëf: dat heeft een 3D voorkant en meestal een platte achterkant.

De Wijzen uit het Oosten hebben een lange tocht afgelegd tot “waar de ster bleef stille staan”: boven de plek waar het pasgeboren Jezuskind zich bevond. De stal van Bethlehem is een getimmerde ruimte, geen grot. De ezel en de os letten goed op wat er allemaal gebeurt. De eerste wijze die arriveert, heeft zijn wandelstok op de grond gelegd, heeft zijn hoofd ontbloot (en moet dus wel zijn kroon ergens hebben neergelegd) en reikt het Kind zijn geschenk aan. Zijn collega, vlak achter hem, heeft de handen eerbiedig gevouwen. De derde staat nog recht en heeft ook een geschenk in de hand.

De aandacht van de drie Wijzen is gefocust op Jezus, die door Maria wordt getoond. Jezus geeft hen Zijn zegen. Achter Maria, en ook écht ‘op de achtergrond’, staat Jozef toe te kijken naar het koninklijk eerbetoon voor Jezus.

Op de achtergrond bewaken vier knechten (op de parking) twee sierlijk opgetuigde paarden.

Het verhaal van de wijzen kan je lezen bij Vrijdagmarkt, Museum Plantin-Moretus.

19**Museum Mayer van den Bergh – ‘Slaap Kindje, slaap’**

Lange Gasthuisstraat 19

In dit museum staan prachtige kersttaferelen. Je kan op het internet ook een adventskalender vinden. Voor elke venster die je opendoet wordt er een kunstwerk beschreven.

<https://adventskalender.museummayervandenbergh.be/>

Er staat in dit museum ook een schattig Kerstwiegje uit de 15de eeuw. In nonnenkloosters en begijnhoven wordt op het altaar een wiegje geplaatst met een popje erin. (Het Jezuskind) Ook was een koordje aan het wiegje bevestigd waardoor de zusters om beurten het wiegje in beweging konden zetten. En om de vrolijkheid ten top te voeren, waren er onderaan twee zilveren belletjes bevestigd die dan van zich lieten horen ... (Is dat het begin van jingle bells?).

https://www.youtube.com/watch?v=rQSBAq2uZXA&list=PLTLVJyMpi_tiiTWEAWtBxuf1iqTIWh2Vz&index=4
jingle bells

Wil je het kerstwiegje eens van dichtbij bekijken?
Dat kan, in het museum of gewoon thuis.

<https://search.museummayervandenbergh.be/Details/collect/497>

Jammer dat het Jezuskindje ontbreekt.

Maar je vindt hier ook een klein kerstwiegje en daar ligt nog wel een heus Jezuskindje in.

<https://search.museummayervandenbergh.be/Details/collect/496>

20**Maagdenhuis – ‘Een arme stal’ ...**

Lange Gasthuisstraat 33

Dit historisch gebouw deed lange tijd dienst als weeshuis voor meisjes (‘maegdeckens’), daarom kom je in dit museum veel te weten over vondelingen, wezen en arme mensen.

Kijk maar even naar het reliëf boven de voorgevel. Wat zie je ?

Vluchtelingen, vondelingen, dakloosheid en armoede is van alle tijden.

Op de binnenplaats van dit museum kan je een vondelingenschuif bekijken en zelf testen. (Dit is een namaakschuif met een pop). De originele schuif bevond zich aan het naburige Vondelingenhuis in de Sint-Rochusstraat. Daar werden tot 1860 baby's en kleuters opgevangen. Ook nu is er in Antwerpen (in Borgerhout) nog altijd een vondelingenschuif waar een moeder haar baby kan achterlaten. Het aantal vondelingen is gelukkig gedaald. Toch wordt er nog gemiddeld 1 baby per jaar opgevangen.

Vroeger

namaak in Maagdenhuis

In Borgerhout

Waarom vertellen we dit bij het kerstverhaal?

Advent is de tijd van **wel- zijn- zorg**. (Welzijnszorg). Niet iedere brooddoos is rijkelijk gevuld!

Sommige vluchtelingen komen alleen in Europa aan, soms maar 14 jaar, zonder ouders en zonder onze taal te verstaan. Misschien komt één van je klasgenootjes wel uit een ver land?

19de eeuw21^{ste} eeuw

Dit jaar worden we zelfs tijdens de eindejaarsfeesten gedwongen om onze gezelligheid te beperken. Neen, NIET leuk! Maar de veel moeilijkere omstandigheden die onze leeftijdsgenootjes moeten doorstaan, stemmen ons tot stilte. Laten we dan onze minder leuke situatie met een open geest aanvaarden, zonder al te veel te klagen. Anders verknaal je nog meer het geluk van jezelf en van anderen. Jezus is toch ook geboren in een eenvoudige stal, al had ook Hij het zeker anders gewenst. Maar **tevreden zijn, is een kunst**, ook al blijven we ondertussen **hopen op snel beterschap!** En **creatief zijn is de beste weg daartussen !**

Heb jij al iets bedacht om met alle respect voor de corona-maatregelen, toch met andere mensen in contact te blijven? Ook met oude, zieke of alleenstaande mensen?